

Pridelava zgodnjega krompirja

Tudi pridelovalci zelenjave in mnogi poljedelci najdejo prostor v svojih vrtovih in na njivah prostor za pridelavo zgodnjega krompirja, ki je za pridelavo precej enostaven. Ker želimo biti z njegovo pridelavo zgodnji je potrebno že pozimi čas pravočasno načrtovati njegovo pridelavo, predvsem pa pravočasno izbrati primerno in željeno sorto ter dovolj zgodaj opraviti nakup primerne in kakovostnega semenskega materiala. Dobro je, da o vsem tem razmislimo že v začetku koledarskega leta in vsaj v februarju, ko je izbira zgodnjih sort običajno že in še na voljo in smo zaradi tega lahko pravočasni v ustvarjanju idej in želja po zelenih sortah zgodnjega krompirja. Da boste lahko tudi v letošnji pridelovalni sezoni z njim zgodnji in uspešni vam v nadaljevanju opišem nekaj nepogrešljivih in osnovnih napotkov za uspešno pridelavo zgodnjega krompirja v zgodnji pomladi s poudarkom kako dobro nakaliti gomolje pred sajenjem v tla.

Gomolje krompirja nakalimo

Bistvo pridelave zgodnjega krompirja je zgodnje spravilo mladih gomoljev v zadnji dekad maja in v začetku junija. Za kaj takšnega je potrebno pred sajenjem gomoljev zgodnjih sort krompirja kakovostno nakaliti. Zato najprej poskrbimo za kakovostno nakalitev gomoljev in ustrezno pripravo gomoljev za zgodnjo sajenje in hiter začetni razvoj kalichev. To pomeni, da gomolje iz hladnih in temnih klet ali skladišč, prestavimo v ogret, vlažen in svetel prostor.

Če bomo začeli nakaljevanje dovolj zgodaj (vsaj mesec in več dni pred sajenjem), lahko gomolje silimo k odganjanju kalichev na temperaturi od 10 do 15°C. V takšnih pogojih bodo gomolji nastavili več kalichev, kar bo imelo za posledico več stebel in več možnosti za več oblikovanih gomoljev krompirja. Če pa bomo krompir nakaljevali tik pred sajenjem, to naredimo pri višji temperaturi, v krajšem času, lahko tudi v roku 14 dni. V takšnem primeru moramo poskrbeti, da bo v prostoru okrog 20°C. S hitrim nakaljevanjem bodo gomolji nastavili manj kalichev in posledično manj stebel in manj gomoljev. Seveda ne gre pozabiti in posebej poudariti, da v obeh primerih nakaljevanja, še posebej pozorno skrbimo za dovolj svetlobe in bolj vlažen zrak v prostoru, kjer nakaljujemo. Cilj nakaljevanja morajo biti zbiti, čvrsti in kompaktni, zeleni kaliči, ki so dolgi največ od 1 do 1,5 cm. Ker v vrtovih gomolje sadimo ročno, lahko z nežnim polaganjem v sadilne jame ali jarke, poskrbimo, da se tako dolgi kaliči ne polomijo. V primeru strojnega sajenja kaliči ne smejo biti daljši od 0,5 do 1 cm. V nobenem primeru se ne sme zgoditi, da bomo z nakaljevanjem zaradi pretemnega prostora dobili dolge, svetle ali etiolirane in krhke ter ob sajenju lomljive kaliče.

Najpreprosteje nakaljujemo tako, da razprostremo manjšo količino gomoljev v plitvih zabojih ali po polici ali na mizi. Nakaljevanje v večji vreči ni najbolj primerno, saj dobimo zelo neenakomerno nastavljene kaliče, ki bodo tudi neenakomerno vznikali in oblikovali stebela in grmičke.

Pomen kakovostnega semenskega materiala

Če želimo pridelati kakovosten zgodnji krompir, potem je odločilna že izbira ustreznega in kakovostnega semenskega materiala, to je certificiranega in po velikosti kalibriranega semena zgodnjih sort krompirja. Strokovnjaki pravimo, da je uporaba certificiranega semena nujen pogoj za velik in kakovosten pridelek. Zato je odločilno poznati lastnosti posameznih zgodnjih sort krompirja preden se odločimo za nakup semenskega krompirja. Mnogi pridelovalci tako še globoki pozimi med prvimi opravijo nakup zgodnjih sort semenskega krompirja. Takšna odločitev ima lahko poleg pozitivnih tudi kakšno negativno lastnost. Predvsem se za tako zgodnji nakup certificiranega semenskega krompirja odločimo samo v primeru, ko bomo lahko s pogoji nadaljnjega domačega skladiščenja, ohranjali kakovost semenskih gomoljev in bomo potem pravočasno s postopki nakaljevanja lahko začeli gomolje

pripravljati na zelo zgodnjo sajenje od začetka marca dalje. Seveda bodo vrtnarji v toplejših krajih Slovenije lahko krompir sadili že prej in tisti iz hladnih, višjih predelov Slovenije nekoliko kasneje. Vsak pridelovalec bo po nakupu semenskega krompirja, najprej v svojem skladišču – kleti, potem nekje na svetlem in bolj toplem, potreboval nekaj več prostora za primerno pripravo gomoljev za sajenje.

Izbor velikosti pakiranja vreč s semenskim krompirjem

Še kakšno desetletje nazaj, ko je bil krompir uveljavljen predvsem kot poljščina, so semenski krompir kupovali le večji pridelovalci. Le ti so ga sadili na večje površine, zato so ga kupovali v večjih, najpogosteje 50-kilogramskih vrečah. Danes imajo manjši pridelovalci možnost kupiti manjša pakiranja semenskih gomoljev. Zato je pred nakupom dobro vedeti koliko kilogramov krompirja potrebujemo za zasaditev mogoče nekaj 10 m² velike površine. V ta namen pogosto zadostujejo manjša pakiranja od 3 do 5 ali največ do 10 kg.

Izbirajte med sortami za pečenje ali kuhanje

Ob pestri ponudbi različnih sort je mogoče izbrati tudi več kot eno sorto za sajenje, saj mnogi semenarji ponujajo pester sortiment, ki je razdeljen tudi glede na uporabo posamezne sorte in primernost za pripravo jedi. Tako poznamo sorte, ki so namenjene zgolj pečenju in cvrtju ali sorte krompirja primerne za kuhanje, pripravo solata ali pireja. Zato je dobro izkoristiti tudi to in poleg sort, ki jih bomo uporabljali za pečenje, posadimo še kakšno zgodnejšo sorto, ki je primerna bolj za kuhanje. Izbira primerne sorte je tudi za manjše pridelovalce, tudi ljubiteljske vrtnarje zelo pomembna za uspeh pridelave zgodnjega krompirja. V primeru, da želimo pridelovati zgodnji krompir in ga prekrivati z vlakninasto (koprenasto) prekrivko, je izbor ustrezne zgodnje sorte vsekakor pametna in modra odločitev. Dobro je le, da v seznamu sort preverimo lastnosti zgodnjih sort, še pred sajenjem. V večini primerov velja, da so zgodnje sorte krompirja, ki jih gojimo v vrtovih, primerne za neposredno prekrivanje z vlakninastimi prekrivkami.

Za pridelavo zgodnjega krompirja lahko tudi v Sloveniji izbiramo med mnogimi tujimi in slovenskimi zgodnjimi in srednje zgodnimi sortami, zato vam za 2026 priporočam, da sledite in poiščete objavljeno Priporočeno sortno listo za krompir v letu 2026, ki jo bodo objavili strokovnjaki na Kmetijskem inštitutu Slovenije v medijih. Potem za zgodnjo pridelavo izbirajte zelo zgodnjih (9,5) do zgodnje sorte (8,5).

Sajenje naj bo zgodaj

Za pridelavo zgodnjega krompirja poskušamo dobro nakaljene gomolje spomladi posaditi čim bolj zgodaj. To v glavnini Slovenije pomeni od začetka marca dalje. Seveda je pri odločitvi o ustreznosti termina za sajenje, odločilna ogretost tal. Naj velja pravilo, da krompirja ne sadimo v tla, če niso ogreta na vsaj od 8 do 10°C, kar pomeni, da se mora zračna temperatura gibati nad 12°C vsaj 3 do 5 dni zaporedoma. Le v dobro ogreta tla bodo posajeni gomolji krompirja z rastjo nadaljevali in kmalu vznikali, kar bi moral biti cilj sajenja. Če bomo posadili krompir v neogreta tla se lahko zgodi, da bo v hladnih in mrzlih tleh propadel in izgubil na energiji za vznik. Posledice bodo vidne kmalu po vzniku in kasneje ob sklenitvi vrst, ko bodo v vrsti ostala mnoga prazna mesta. Seveda bo s tem tudi manj pridelka in več nezadovoljstva ob spravilu krompirja. Mnogi se za najbolj zgodnjo pridelavo krompirja odločijo in ga sadijo v rastlinjak. To je sicer dobra rešitev, saj so tla v rastlinjaku običajno za kar nekaj stopinj bolj in prej ogreta. A pozor. Krompir in paradižnik, ki običajno sledi v poletnem obdobju sta iz iste družine, družijo ju skupna bolezen – krompirjeva ali paradižnikova plesen (*Phytophthora infestans*), ki v vlažnih in toplih poletjih lahko povzroči za to bolezen značilen propad nadzemnega dela rastline, okuži plodove in tudi gomolje, ki po spravilu značilno gnijejo in predčasno propadejo. Zato takšna umestitev krompirja v kolobar v

rastlinjaku ni priporočljiva oziroma pomeni, da bolje v letu, ko v rastlinjaku pridelujemo zgodnji krompir le temu ne sledi niti paradižnik, niti jajčevci.

Zagotovimo primerno gostoto sajenja

V vrtovih krompir pogosto radi sadimo pregesto. Priporočena medvrstna razdalja je od 65 do 70 cm, saj bo tako na voljo dovolj zemlje, da bomo vrste osipali. V vrsti posadimo gomolje od 30 do 35 cm narazen, kar pomeni od 3 do največ 4 gomolje na dolžinski meter. Če bomo gomolje posadili tako, da bodo vsaj od 5 do 8 cm globoko, bomo lahko pred vznikom osipavanje tudi opustili, sicer lahko krompir malo osujemo že na začetku, takoj po sajenju, ko naredimo manjše grebene, ki jih bomo dokončno oblikovali ob prvem osipavanju, ko bodo krompirjeve rastline visoke od 10 do 15 cm.

Neposredno prekrivanje z vlaknino

Takoj po tem, ko smo nakaljene gomolje zadelali v tla naj sledi prekrivanje tal oziroma površine grede kamor smo posadili zgodnje sorte krompirja. Za prekrivanje uporabimo vlakninaste ali koprenaste prekrivke, s katerimi bomo ustvarili ugodnejšo mikro klimo in omogočili hiter vznik nakaljenih gomoljev. Istočasno bomo varovali tudi vznikle poganjke pred morebitnimi nizkimi temperaturami. Vsekakor je potrebno ob pokrivanju z vlakninastimi prekrivkami poskrbeti tudi za dobro obtežitev le teh, da nam jih spomladanski vetrovi ne bi odpihnili in poškodovali tako prekrivke ter kasneje po vzniku tudi poganjkov krompirja.

Da bomo pridelali čim več kakovostnih gomoljev zgodnjega krompirja, bo s pomočjo kakovostnega nakaljevanja in ustrezno izbrane sorte poskrbelo tudi toplo pomladansko vreme, dobro pripravljena in pognojena tla ter neposredno prekrivanje posajene površine s kakovostno prekrivko. Če bomo sledili vsemu temu, se bo izpolnil tudi star rek, ki pravi, da krompir dobro naredi, če desetkratno rodi. To pomeni, da moramo dobiti iz enega gomolja deset novih. Uspešno v pridelavi zgodnjega krompirja.

Igor Škerbot, univ. dipl. inž. agr.

Svetovalec specialist 1, za poljedelstvo, vrtnarstvo in okrasne rastline

KGZS – Zavod CE